

Bezoekadres**Postadres**

www.liander.nl

Contactpersoon**Datum**

21 november 2023

Betreft

Informatie volgende fase van netcongestie

Geachte raadsleden,

Woensdag 18 oktober hebben demissionair minister voor Klimaat en Energie Rob Jetten en Netbeheer Nederland een persbriefing gegeven over de groeiende druk op het elektriciteitsnet en de te treffen maatregelen. De netbeheerders realiseren zich dat de ontwikkelingen enorme impact hebben op de Nederlandse huishoudens en bedrijven. Het steeds hogere tempo waarin er extra transportcapaciteit wordt gevraagd overstijgt de snelheid waarmee netbeheerders het elektriciteitsnet kunnen uitbreiden. Hoewel er in alle regio's volop wordt gewerkt aan het net, zijn de miljardeninvesteringen en aanvullende maatregelen helaas niet toereikend. De netbeheerders signaleren dat Nederland een volgende fase in gaat, waarbij de toegang tot het elektriciteitsnet verder onder druk komt te staan. Zonder deze ingrijpende maatregelen vertraagt de woningbouw, de economische groei en de verduurzaming van Nederland. Middels deze raadsbrief informeer ik u daar graag over.

Nederland stapt massaal over op elektriciteit

De energietransitie zorgt voor een enorme verbouwing van het energiesysteem waarbij we steeds meer elektriciteit gebruiken. Het aantal warmtepompen dat wordt geïnstalleerd groeit dit jaar naar 170.000, een stijging van 60% ten opzichte van 2022. Dit aantal stijgt door naar 300.000 per jaar. Inmiddels zijn er 500.000 oplaadpunten in Nederland. Dit aantal groeit door naar 2 miljoen in 2030, dat zijn 500 nieuwe laadpunten per dag. Verder stappen bedrijven massaal af van het aardgas en vragen om een zwaardere aansluiting op het elektriciteitsnet. Ook de stijgende energieprijzen en de toenemende klimaatambities zorgen hierbij voor een flinke versnelling. Al deze ontwikkelingen opgeteld gaan veel sneller dan dat netuitbreidingen worden gerealiseerd.

Volle netten in alle regio's

Uit het door TenneT gepubliceerde onderzoek op 18 oktober voor Gelderland, wordt duidelijk dat er voor ondernemers geen ruimte beschikbaar is op het elektriciteitsnet. Dit betekent dat zij rekening moeten houden met lange wachttijden. In principe tot aan de netuitbreiding van TenneT (2029). Landelijk is de trend dat de grenzen van de capaciteit in meer regio's in zicht komen voor zowel afname als teruglevering.

Daarnaast constateren de netbeheerders dat het door de elektrificatie van bedrijven en huishoudens ook drukker wordt op het elektriciteitsnet in de wijk. Dit betekent dat ook kleine bedrijven en consumenten helaas langer moeten wachten op een aansluiting of een verzwaring.

Veranderend energiesysteem vraagt ander gedrag

De gezamenlijke netbeheerders geven aan dat de elektriciteitsvoorziening vooral op de spitsmomenten onder druk staat, waarbij de maximale grenzen worden bereikt. Dit brengt risico's met zich mee op vertraging van de woningbouw, van de economische groei en van de verduurzaming van Nederland. Dit is een ongemakkelijke waarheid waar we in deze transitie mee te maken krijgen. De energie-infrastructuur vormt het fundament van onze samenleving. Om het energienet zoveel mogelijk toegankelijk te houden, vraagt dat niet alleen forse investeringen in het energienet maar ook om ander gedrag van ons allemaal. Elektriciteit is niet langer onbeperkt beschikbaar.

Flexibiliteit bedrijven en huishoudens

Het nieuwe energiesysteem vraagt ander gedrag van alle gebruikers waarbij vooral elektriciteit wordt gebruikt wanneer er veel duurzame opwek van wind of zon is en minder elektriciteit wordt gebruikt tijdens piekuren. De netbeheerders vertrouwen op een snelle invoering van de door het kabinet aangekondigde maatregelen waaronder het versneld toepassen van netbewust laden van voertuigen en ervoor zorgen dat slimme aanstuurbare apparaten de norm worden. Ook vinden de netbeheerders het een positieve ontwikkeling dat het kabinet 166 miljoen euro beschikbaar stelt voor een Stimuleringsprogramma Energiehubs. Daarbij stemmen bedrijven lokaal hun elektriciteitsvraag en -aanbod op elkaar af waardoor er minder ruimte op het stroomnet nodig is. Het kabinet en de netbeheerders willen daarnaast vanaf komend jaar proactief flextenders starten waarmee bedrijven, zoals een batterij-exploitant, voor een langere periode op strategische plekken meer dan 1GW aan ruimte op het stroomnet kunnen aanbieden tijdens piekmomenten.

Blijvende inzet op sneller bouwen

Netbeheerders werken iedere dag hard aan de grootschalige verbouwing van het Nederlandse energiesysteem. Liander investeert tussen 2024 en 2026 1,2 miljard euro in Gelderland en de investeringen blijven toenemen de komende jaren. De verschillende regio's hebben ambities op het gebied van woningbouw, economische ontwikkelingen en de opwek van duurzame energie. De economie draait nog steeds op volle toeren, maar netcongestie heeft wel degelijk grote gevolgen. Dat is een harde boodschap. Mede door het grote tekort aan technici en materialen kunnen netbeheerders de stijgende vraag naar elektriciteit niet bijbenen. In deze enorme opgave trekt Liander nauw op met gemeenten, de provincie en TenneT.

Het net slimmer benutten

De belangrijkste focus voor de netbeheerders is het sneller realiseren van de infrastructuur. Maar uitbreiding alleen is niet genoeg. De sector zet in op het slimmer gebruik van het net, bijvoorbeeld door spitsmijden financieel aantrekkelijker en minder vrijblijvend te maken en het net zwaarder te belasten waar dat veilig mogelijk is. Hiervoor werken belangenorganisaties, overheden, ACM en netbeheerders ook samen via het Landelijke Actieprogramma Netcongestie (LAN). Netbeheerders verwachten met de door het kabinet aangekondigde maatregelen het elektriciteitsnet meer te kunnen ontlasten en beter te benutten, zodat ze meer klanten kunnen aansluiten. Om zo vertragingen voor woningbouw en impact op economische groei en de verduurzaming van Nederland te beperken.

Datum

21 november 2023

Pagina 3 van 6

Wat betekenen deze ontwikkelingen voor uw gemeente?

Vooralsnog stopt Liander niet met het aansluiten van kleinverbruikers en het aansluiten van nieuwbouwwoningen die nu worden gebouwd. Voor toekomstige ontwikkelingen is het echter van groot belang dat er extra vermogen gevonden wordt. Liander onderzoekt op dit moment per verdeelstation en gemeente wat de impact is van de berichtgeving van TenneT. Dat kost tijd. Naar verwachting zijn de resultaten hiervan bekend vanaf Q2 2024. Ondertussen bouwt Liander onverminderd door aan het elektriciteitsnet in Rivierenland. Zo wordt de capaciteit op bestaande verdeelstations uitgebreid bij onder andere Zaltbommel, Buurmalsen, Dodewaard en Neerijnen. Daarnaast wordt er een nieuw verdeelstation gebouwd in Zuilichem, worden kabels in wijken vervangen en worden er volop nieuwe transformatorhuisjes in wijken geplaatst. Dit gebeurt in nauwe afstemming en samenwerking met uw gemeente.

Wat kunnen overheden doen?

Het is op de eerste plaats belangrijk dat er wordt samengewerkt en dat we samen de juiste keuzes maken, want niet alles kan tegelijk en nu. Dit vraagt om een prioriteringskader. Het is belangrijk dat gemeente hiervoor tijdig hun plannen over onder andere woningbouw, bedrijventerreinen en industrie, verduurzaming mobiliteit en plannen rondom de warmtetransitie zo volledig mogelijk kenbaar maken bij de netbeheerder. Ook hier ligt de focus op zoveel mogelijk besparen en flexibel gebruik van elektriciteit. Vervolgens kan worden onderzocht waar vermogen beschikbaar is, waar eerst netuitbreidingen nodig zijn en of er alternatieven zijn. Overheden en netbeheerder geven hiermee samen invulling aan het programmeren en prioriteren van plannen.

Behoefte aan meer informatie?

Als er behoefte is om een vervolg te geven aan het bezoek dat Liander eind 2022 en begin 2023 aan uw gemeenteraad heeft gebracht, neem dan contact met mij op.

Onderaan deze brief vindt u tot slot antwoord op 'veel gestelde vragen'. Ook is meer informatie hier terug te lezen/kijken: [berichtgeving Liander](#), [berichtgeving TenneT](#), [congestieonderzoek TenneT](#), [kamerbrief over nieuwe maatregelen netcongestie](#), [webinar TenneT-Liander-Stedin \(31 oktober 2023\)](#) en [investeringsplan Liander 2024](#).

Hartelijke groet,

Veel gestelde vragen

Wat is er aan de hand?

Woensdag 18 oktober 2023 heeft TenneT een onderzoeksrapport uitgebracht over hoe elektriciteit wordt beheerd in de provincies: [Flevopolder](#), [Gelderland](#), [Utrecht](#). Er is niet genoeg ruimte op het net om iedereen op de wachtlijst snel te helpen. Hierdoor moeten ondernemers in deze provincies jarenlang wachten op een nieuwe aansluiting of verzwaring.

TenneT heeft een congestieonderzoek uitgevoerd. Waar wordt onderzoek naar gedaan?

Tijdens het onderzoek heeft TenneT gezocht naar flexibel vermogen voor spitsmijden (congestiemanagement). Spitsmijden betekent dat je als bedrijf of instelling tijdens de drukste uren van de dag minder stroom gebruikt. Hierdoor komt er structureel meer capaciteit beschikbaar voor andere ondernemers in de buurt.

Wat heeft het onderzoek opgeleverd?

Tijdens het onderzoek is er in totaal 569 MW gevonden in de Flevopolder, Gelderland en Utrecht. Dat is onvoldoende flexibel vermogen om grootverbruik klanten op de wachtlijst vanaf 17 november 2022 te helpen. De structurele oplossing verwacht TenneT in 2029 te realiseren. Aanvullende acties zijn nodig om ervoor te zorgen dat de ambities zoals op woningbouw vanaf 2026 kunnen worden gefaciliteerd.

Waarom is er in de verschillende regio's onvoldoende vermogen gevonden?

Er is een uitgebreide zoektocht geweest naar partijen die flexibel met hun energie om kunnen gaan. Partijen zijn aangeschreven, er is brede publiekscommunicatie gedaan. Er is een webinar georganiseerd en er is met potentiële partijen gesproken. Helaas leidt dit tot op heden tot een beperkte opbrengst voor flexibiliteit. Om die reden heeft demissionair minister Jetten aangekondigd het spitsmijden financieel aantrekkelijker en minder vrijblijvend te maken. De verwachting is dat hierdoor in de toekomst meer flexibel vermogen ontstaat.

Wat betekent de uitkomst van dit rapport voor mij als ik een nieuwe of zwaardere netaansluiting wil?

De impact van de netcongestie op het hoogspanningsnet geldt voor heel Gelderland en voor alle sectoren die (extra) capaciteit willen. Bedrijven en instellingen die een aanvraag doen worden op een wachtlijst geplaatst totdat er capaciteit beschikbaar is.

Heeft het nog zin om een aanvraag te doen als ik nog zo lang moet wachten?

Jazeker. Communiceer plannen zo vroeg mogelijk zodat wij ze mee kunnen nemen in de prognoses. Als je een aanvraag doet kom je bij ons op de wachtlijst. In principe tot aan de netuitbreiding van Tennes (2029).

Klopt het dat woningbouwplannen in de regio ook in de knel komen?

Het versneld verduurzamen van onze woningen en de komst van grote aantallen nieuwbouwwoningen vraagt veel van het elektriciteitsnet. In combinatie met alle andere ontwikkelingen die ook veel capaciteit vragen, bereikt het elektriciteitsnet op steeds meer plaatsen zijn maximale capaciteit. We lossen dit op door het net uit te breiden. Echter, het tempo waarin er nieuwe woningen worden gebouwd en bestaande woningen worden verduurzaamd kunnen de netbeheerders niet bijhouden.

Daardoor is het niet meer vanzelfsprekend dat we in alle wijken op tijd de netten hebben verzwaard of uitgebreid. En we nieuwe woningen en nieuwbouwprojecten tijdig kunnen aansluiten en/of bestaande woningen tijdig kunnen voorzien van een zwaardere aansluiting. We werken iedere dag hard aan de uitbreiding van het net. Maar daarnaast kijken we ook samen met andere betrokken partijen hoe we de ruimte op het bestaande energienet efficiënter kunnen benutten. Door ons energiegebruik of -levering aan te passen aan de actuele beschikbare capaciteit van het elektriciteitsnet. Op deze manier kunnen we het net zo optimaal mogelijk te benutten en komt er ruimte vrij voor nieuwe klanten. Hoe eerder en hoe duidelijker de woningbouwplannen van gemeenten, ontwikkelaars, corporaties en buurtinitiatieven zijn in aard, omvang en tijd, hoe beter we de veranderingen op het elektriciteitsnetwerk kunnen opvangen en kunnen aangeven wanneer en op welke manier we de woningen kunnen aansluiten.

Wat betekent het voor mijn huisaansluiting dat het net vol zit?

De gevolgen voor consumenten en bedrijven met een kleinverbruik aansluiting zijn op dit moment beperkt. We belasten het huidige stroomnet extra om zoveel mogelijk klanten aan te sluiten. Soms veroorzaakt dit schade aan onze kabels en installaties. Dit kan voor knipperende verlichting zorgen of in uiterste gevallen stroomstoringen. Om ons stroomnet betrouwbaar te houden, moeten we overbelasting voorkomen. Daarom hebben de netbeheerders aangegeven dat er nu extra maatregelen nodig zijn om stroomtekorten na 2025 te voorkomen.

Ik wil een uitbreiding van mijn huisaansluiting of ik heb hem al aangevraagd.

Kan dat nu niet meer?

Wil je zonnepanelen laten installeren? Wil je overgaan op elektrisch koken? Of een laadpaal voor je elektrische auto? Soms vraagt dat om een zwaardere stroomaansluiting. Het grootste deel van de huidige 'files' (congestie) vinden op dit moment plaats bij bedrijven met een grote aansluiting. We zien helaas dat het elektriciteitsnet in de wijken voor consumenten en kleine ondernemers ook in toenemende mate vol raakt. Daarnaast hebben we net als op andere plekken in Nederland, ook te maken met personeels- en materiaaltekorten waardoor het soms nog langer kan duren om werkzaamheden uit te voeren. Dat betekent dat we helaas tijdelijk niet alle consumenten en bedrijven met een kleinverbruikaansluiting direct kunnen helpen. Tot de drukte is opgelost, doen we er alles aan om je zo snel mogelijk te helpen. We begrijpen goed dat het vervelend is dat je moet wachten. Vraag tijdig je verzekering of nieuwe stroomaansluiting aan via mijnaansluiting.nl. Ga alvast in gesprek met een erkend installateur over de mogelijkheden van jouw huidige stroomaansluiting. Er is namelijk vaak meer mogelijk dan je denkt. Zo kan je mogelijk toch alvast aan de slag, totdat wij het net in jouw buurt toekomstbestendig hebben gemaakt.

Wat kunnen consumenten doen om bij te dragen aan de oplossing van congestie?

We zitten in een veranderend energiesysteem en daar hoort ook verandering van gedrag bij. We kunnen niet meer altijd en onbeperkt gebruik maken van energie en zullen daar ook met elkaar aan moeten wennen. Mensen met zonnepanelen kunnen zoveel mogelijk hun eigen opgewekte stroom direct gebruiken. Door bijvoorbeeld de was overdag te doen, de elektrische auto op te laden op het moment dat de zonnepanelen veel stroom opwekken en door op dit moment alleen het aantal zonnepanelen aan te schaffen dat nodig is voor eigen verbruik. De salderingsregeling wordt de komende jaren afgebouwd, waardoor in de toekomst het (te veel) gelegde panelen moeilijker is terug te verdienen. En belangrijk, mensen kunnen bewust met energie omgaan. Apparaten die veel en/of gelijktijdig elektriciteit vragen moeten worden vermeden. Daar is het net namelijk nog niet voor ontworpen.

Datum

21 november 2023

Pagina 6 van 6

Denk bijvoorbeeld aan infraroodpanelen, doorstroomverwarmers, hoogtemperatuurwarmtepompen en elektrische CV's. Gelijktijdig gebruik van deze installaties zorgen voor een piek op het elektriciteitsnet. Bovendien zijn het 'energieslurpers', wat mensen terugzien op de energierekening.

Wat doen de netbeheerders zelf?

Netbeheerders doen miljardeninvesteringen en zetten alles op alles om de uitvoering verder op te voeren. Het concept investeringsplan voor 2024 is terug te lezen op [Liander.nl](https://liander.nl). Liander laat in de plannen op transparante wijze zien welke investeringen in het energienet voor de komende tijd gepland zijn en hoe deze tot stand komen. Daarnaast kijken we naar alle mogelijkheden om het bestaande net verder te benutten, zoals het net zwaarder belasten waar mogelijk en congestiemanagement. Hierbij zoeken we waar mogelijk de grenzen op om zoveel mogelijk klanten van hun elektriciteitsbehoefte te voorzien.